

Isättömät lapseni

Oli aurinkoinen kevätpäivä, kun puolisoni kuuli puhelimitse mykistävän tiedon: azoospermia. Ei siittiöitä, ei merkkiäkään siimahännän tapaisestakaan.

HELPOUSTA, SURUA JA POHDINTAA

Muistan istahtaneeni sohvanreunalle ihmetyksen jäykistämänä. Hetken kuluttua tuli itku, mutta se tuli puhtaasta helpotuksesta. Kuin kivi olisi vierähtänyt harteiltani! Ne monet vuodet, kun minua oli ronkittu kipuun, särkyyn ja kuvotukseen saakka, olivat nyt konkreettisesti ohi. Edessä oli vielä biopsia, mutta aikanaan sekin näytti saman tuloksen: tyhjistä on paha nyhjäistä.

Ehkä kertomani kuulostaa turhan simppeleille, sillä totta kai me surimme.

Miehelleni asia oli järkytys – kukapa tavallista elämää elelevä mies moista odottaisi kuulevansa. Olin kuvitellut, että synnyttän joskus pienen, samannäköisen hymykuoppaisen ja pallopaaisen – poikavauvan kuin miehenikin oli lapsena. Siitä unelmasta oli loppujen lopuksi vaikea luopua. Mieheni menetti samoihin

aikoihin oman isänsä, jolloin isättömyyden teema tuntui hallitsevan koko elämäämme.

Tuolloin mietin paljon myös parisuhdeettamme: miksi olemme yhdessä? Mitä nyt, mitä mieheni merkitsee minulle ilman sukusoluja? Mitä seksi on nyt, vuosien lapsenteon jälkeen? Entä jos minä olisin sukusoluton, olisinko avioliittoon kelvollinen?

Katkeruus oli kuitenkin kirosana. Sitä en päästänyt päälleni, en silloin enkä nyt. Minua kauhistutti sen tuhoava voima, joka kylmettää ihmisen ja muuttaa itsekkääksi.

Aika ajoin myönnän pohjineeni hukkaan heitettyä aikaa ja rahaa, joka meni minun tutkimiseeni, mutta uskon silläkkin olleen jokin tarkoitus.

SAIMME APUA SIIHEN, MITÄ MEILLÄ EI OLLUT

Vähitellen aika teki tehtävänsä, ja jotenkin huojennus valtasi mieleni. Enää ei tarvinnut pohtia syitä tai syyllisiä lapsettomuuteemme, sillä samalla aukesi uusia

näkökulmia ja reitti eteenpäin. Kohdallamme adoptio oli melko kaukainen asia, joten saimme hyvän syyn suunnata lahjasoluhoidon.

Hoitojen alkaessa lääkäri määritteli lainasiittiöiden luovuttajan piirteitä: ruumiinrakennetta sekä hiusten ja silmien väriä. Kuulimme häneltä arvion siitä, ketkä siittiöitä luovuttavat ja miksi, ja myös siitä,

miten solut tutkitaan ennen käyttöä. Siinä vaiheessa ajattelin asian aineena – jonakin sellaisena, jota meillä ei juuri nyt ollut.

Onnistuneen IVF: n myötä tulin raskaaksi. Selvisi, että meille oli tulossa kaksoset. Raskaus ja synnytys olivat haastavia, mutta pienet tyttäremme syntyivät terveinä ja hyvinvoivina.

GEENEILLÄ EI MERKITYSTÄ

Joku voisi siis sanoa, että minulla on kaksi isätöntä lasta. Kuitenkin heidän isänsä on isolla iillä sama mies, jolla ei sukusoluja

Noin kymmenesosa hedelmöityshoidoista tehdään luovutetuilla sukusoluilla. Eniten tarvitaan munasoluja. Vuonna 2006 luovutettuja munasoluja käytettiin 730, siittiöitä 288 ja alkioita 57 hoitokertaa.

ole. Kukaan muu ei voi ollakaan, ei heidän maailmassaan.

Siksi tuntuu järkyttävältä, kun julkisessa keskustelussa luovutussoluhoidot liitetään automaattisesti isättömiin lapsiin, sillä huomio kohdistuu pieneen, marginaaliseen ryhmään eli naispareihin ja yksinäisiin naisiin. Entä me! Entä me tavalliset heteroavioparit, joilla ei ole siittiöitä! Me olemme ne, jotka eniten tarvitsevat klinikoiden spermankkeja. Hedelmöityshoitolaki luovuttajan rekisteröintipakkoineen jättää meidät kuitenkin altavastaaajiksi. Jos luovuttajat katoavat, ne katoavat myös meidän siittiöttömien heteroparien ulottuvilta.

Lastemme syntytapa on meille luonnollinen asia, koska olemme sen mielesämme käsitelleet ja hyväksyneet. Julkista emme ole halunneet siitä tehdä, koska haluamme olla ensimmäiset, jotka kertovat siitä tyttärillemme oikeassa kohdassa elämää niin, ettei asia vääristy toisenlaiseksi. Toivon, että voimme kasvatuksen kautta tukea heidän itsetuntonsa niin vahvaksi, että asian käsittely ja siitä puhuminen olisi luonnollinen osa arkeamme. Nimittäin sillä, miten ja kenen geeneistä lapset ovat saaneet alkunsa, ei ole merkitystä. Rakkaudella on merkitys.

Isyys tulee muualta kuin kiveksistä.

Nimimerkki Tahdon asia

Tiesitkö tämän lahjasoluhoidoista?

- Sukusoluja voi luovuttaa kuka tahansa 18 vuotta täyttänyt, jolla ei ole perinnöllisiä sairauksia tai tarttuvia tauteja.
- Luovuttajan henkilötiedot talletetaan Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (TEO) pitämään rekisteriin. Hoitojen yhteydessä hänestä käytetään vain tunnusta.
- 18 vuotta täytettyään lapsi voi halutessaan saada tietoonsa luovuttajan henkilöllisyyden. Luovuttaja antaa vain geneettisen perimänsä, eikä luovutuksesta seuraa muuta, kuten perintöoikeutta.
- Lapsen isäksi vahvistetaan se, joka on yhdessä lapsen äidin kanssa antanut hoitoon suostumuksensa, ts. lapsen äidin puoliso. Lapsen äiti on aina se nainen, joka on synnyttänyt lapsen.
- Hoitava klinikka valitsee kullekin sopivat lahjasolut. Apuna käytetään kuvausta luovuttajan ihon, silmien ja hiusten väristä, pituudesta ja etnisestä alkuperästä. Tietoja, jotka kuvaavat luovuttajan luonnetta, koulutusta tai muuta taustaa ei saa kerätä.
- Saman luovuttajan soluja voi käyttää enintään viidelle hoitoa saavalle ja enintään kymmenen vuoden ajan luovutuksesta.
- Lahjasoluhoidon lähtevä tarvitsee tietoa siitä, miten lapsen biologinen alkuperä voi vaikuttaa perheenjäsenten keskinäisiin suhteisiin ja siitä, miten mahdollisia ongelmia voidaan ehkäistä tai lievittää. Klinikkan on tarjottava mahdollisuus keskustella näistä kysymyksistä asiantuntijan kanssa.
- Ennen syyskuussa 2007 voimaantullutta hedelmöityshoitolakia sukusoluja pystyi luovuttamaan anonyymisti. Klinikoiden pakastimissa on yhä anonyymien luovuttajien sukusoluilla aikaansaatuja alkioita. Niitä saa käyttää kolmen vuoden ajan, mutta vain, jos perhe haluaa täyssisaruksen lapselle, joka on saanut alkunsa saman luovuttajan soluista ennen lain voimaantuloa.
- Rekisteröintivaatimuksen pelättiin karkottavan luovuttajat. Heti lain voimaantultua monet luovuttajat rekisteröityivät kuitenkin nopeasti. Tämän vuoden keväällä luovuttajista oli jälleen monilla paikkakunnilla pulaa.